

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/177/99

POPARCIE DLA INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ostatnich latach zarysowała się, charakteryzująca się dość dużą dynamiką, tendencja do spadku społecznego poparcia dla integracji Polski z Unią Europejską. Z listopadowego sondażu¹ wynika jednak, że obserwowany kierunek zmian został zahamowany, choć dopiero następne badanie wykaże, czy jest to trend trwały.

W ciągu półrocza - od maja tego roku do listopada nieznacznie wzrosło społeczne poparcie dla członkostwa Polski w Unii. Nadal jednak jest ono niższe niż w latach ubiegłych. Obecnie chęć głosowania za integracją w ewentualnym referendum na ten temat deklaruje 59% badanych. Przeciwny wejściu Polski do Unii Europejskiej jest, podobnie jak poprzednio, co czwarty ankietowany.

Tabela 1

Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań										
	VI '94	V '95	V '96	III '97	IV '97	VIII '97	V '98	VIII '98	XII '98	V '99	XI '99
	w procentach										
- za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	77	72	80	72	72	72	66	63	64	55	59
- przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	6	9	7	12	11	12	19	19	19	26	26
Trudno powiedzieć	17	19	13	16	18	15	15	18	17	19	15

Aprobata integracji Polski z Unią Europejską, wyrażona w gotowości poparcia jej w ewentualnym referendum, jest tym częstsza, im wyższy status społeczno-materiałny badanych: wyższe wykształcenie i większe deklarowane dochody *per capita* w rodzinie, a także im większe zadowolenie z materialnych warunków życia. Stosunkowo bardziej prointegracyjnym nastawieniem charakteryzują się także ludzie młodzi - do 24 roku życia

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (114), 10-15 listopada '99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1089).

(73% zwolenników integracji). Wśród grup społeczno-zawodowych za wejściem Polski do Unii Europejskiej najczęściej opowiadają się osoby pracujące na własny rachunek (78%), kadra kierownicza i inteligencja (73%), a wśród osób biernych zawodowo - uczniowie i studenci (74%) oraz gospodynie domowe (70%). Rolnicy są jedyną grupą, w której wyraźnie przeważa sprzeciw wobec integracji - a próbuje ją tylko niewiele więcej niż jedna trzecia (34%), odrzuca zaś ponad połowa (58%). Wśród ogółu ludności wiejskiej poziom poparcia dla integracji, choć niższy od średniego w społeczeństwie, jest wyraźnie wyższy niż wśród samych rolników (za członkostwem Polski w Unii Europejskiej chciałoby głosować 51% mieszkańców wsi, przeciw - 34%).

Stosunek do integracji różnicują także poglądy polityczne badanych. Aprobuje ją ponad połowa respondentów identyfikujących się z lewicą (57%) i blisko trzy czwarte osób o orientacji prawicowej (72%). W elektoratach partyjnych idea integracji cieszy się niezmiennie największym poparciem wśród zwolenników Unii Wolności, najbardziej zaś sceptyczni wobec członkostwa Polski w Unii Europejskiej pozostają potencjalni wyborcy PSL. Ponadto aprobata integracji jest częstsza wśród sympatyków AWS niż SLD.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):		
	za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
UW	90	6	4
AWS	76	15	9
SLD	64	29	7
PSL	44	45	11

Pomimo nieznacznie wyższego poparcia dla członkostwa w Unii, nieco umocniło się przekonanie, że Polska nie jest jeszcze gotowa do integracji - powinna ją poprzedzać dalsza modernizacja gospodarki. Opinię taką wyraża 62% ankietowanych. Nie zmieniła się natomiast znacząco liczba zwolenników jak najszybszej integracji, pojmowanej jako warunek przyspieszenia procesu modernizacji gospodarczej (27%).

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	IV '97	VIII '97	XII '98	V '99	XI '99
	w procentach				
- Polska powinna najpierw naprawić, zmodernizować gospodarkę, a dopiero potem starać się o przyjęcie do Unii Europejskiej	48	43	50	58	62
- Polska powinna starać się jak najszybciej wejść do Unii Europejskiej, ponieważ członkostwo w Unii przyspieszy naprawę, modernizację gospodarki Polski	40	39	34	26	27
Trudno powiedzieć	12	19	16	16	11

Opinia, że Polska jest jeszcze zbyt słaba gospodarczo, aby przystąpić do Unii, przeważa - w mniejszym lub większym stopniu - we wszystkich grupach społecznych oraz wśród zwolenników wszystkich, z wyjątkiem sympatyków UW, najważniejszych ugrupowań politycznych.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	Polska powinna najpierw naprawić, zmodernizować gospodarkę, a dopiero potem starać się o przyjęcie do Unii Europejskiej	Polska powinna starać się jak najszybciej wejść do Unii Europejskiej, ponieważ członkostwo w Unii przyspieszy naprawę, modernizację gospodarki Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach		
UW	42	49	8
AWS	60	33	7
SLD	65	28	7
PSL	66	26	9

Pogląd, że członkostwo w Unii wymaga uprzedniej modernizacji gospodarki, podzielają w przeważającej części również zwolennicy integracji deklarujący chęć poparcia jej w referendum (51% z nich).

OCENA DOTYCHCZASOWYCH STOSUNKÓW POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

W ostatnim półroczu dość wyraźnie pogorszyła się ocena dotychczasowych stosunków Polski z Unią Europejską. Obecnie są one oceniane najgorzej od momentu, kiedy badamy ich postrzeganie, tzn. od lipca '93. Przekonanie, że wzajemne kontakty są korzystne przede wszystkim dla państw skupionych w tej organizacji, wyraża obecnie blisko połowa badanych (47%). Jako jednakowo korzystne dla obu stron określa je 27% respondentów. Podobnie jak poprzednio tylko niewielki odsetek ankietowanych (8%) sądzi, że beneficjentem wzajemnych relacji jest głównie Polska.

Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a Unią Europejską? Komu przynoszą one więcej korzyści?	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VII '93	III '94	V '95	V '96	VIII '97	VIII '98	V '99	XI '99
	w procentach							
Państwom UE	41	38	31	19	28	39	39	47
Polsce	5	8	11	11	11	7	8	8
Jednakowo - Polsce i UE	27	26	33	46	35	30	30	27
Trudno powiedzieć	27	27	26	24	27	24	23	18

Stosunki między Polską a Unią Europejską stosunkowo najlepiej oceniają badani z wyższym wykształceniem, respondenci pracujący na własny rachunek, kadra kierownicza i inteligencja, uczniowie i studenci oraz generalnie ludzie młodzi - do 24 roku życia. Wyraźnie bardziej zadowolone z nich są osoby deklarujące poglądy prawicowe niż badani o orientacji lewicowej. W elektoratach partyjnych najlepiej oceniają je zwolennicy UW, najgorzej SLD, a także PSL.

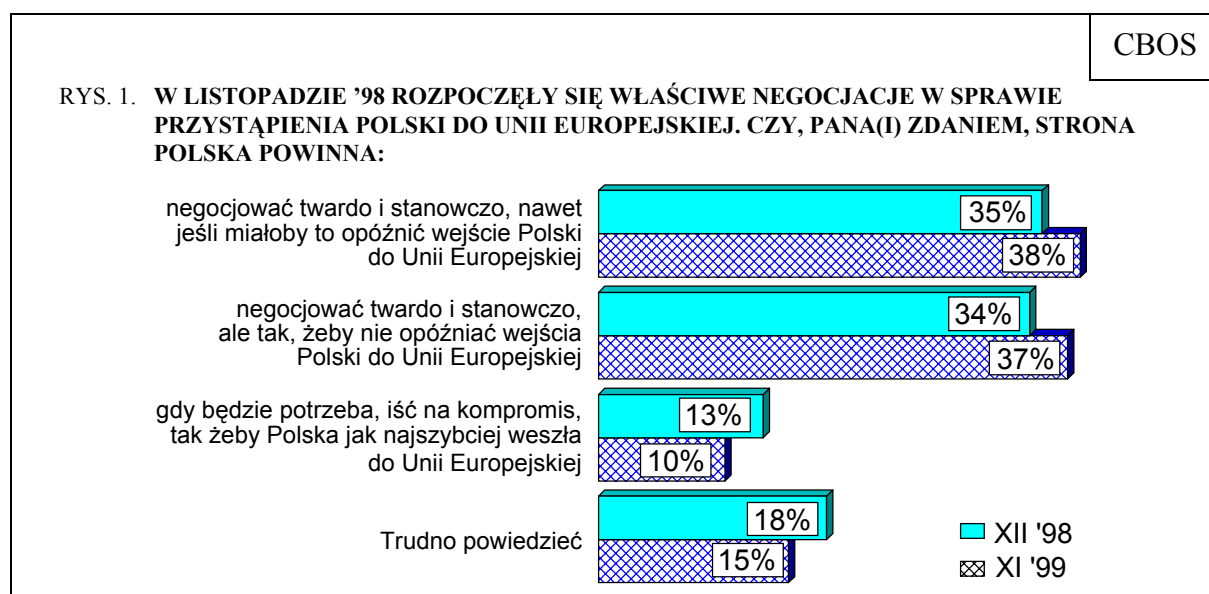
Postrzeganie dotychczasowych relacji między Polską a Unią Europejską ma istotne znaczenie dla aprobaty członkostwa naszego kraju w tej organizacji. Wśród osób uznających je za korzystne przede wszystkim dla państw Piętnastki odsetek zwolenników integracji jest o połowę niższy niż wśród badanych określających je jako przynoszące profity głównie Polsce bądź w równym stopniu obu stronom.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a Unią Europejską? Komu przynoszą one więcej korzyści?	Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):		
	za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Państwom UE	43	44	13
Polsce	88	7	6
Jednakowo - Polsce i UE	86	8	6
Trudno powiedzieć	49	13	38

POSTULATY DOTYCZĄCE STRATEGII INTEGRACYJNEJ

Od negocjatorów reprezentujących nasz kraj w rokowaniach o członkostwo w Unii Europejskiej Polacy oczekują pryncypialnej i zdecydowanej postawy. W stosunku do grudnia ubiegłego roku jeszcze umocniło się przekonanie, że strona polska powinna negocjować w sposób twardy i stanowczy warunki naszego wejścia do Unii Europejskiej. Przy czym odsetek badanych, którzy uważają, że należy negocjować twardo, nawet jeśli opóźni to nasze członkostwo w Unii (38%), jest niemal taki sam jak sądzących, że twardym negocjacjom powinna towarzyszyć troska o to, by nie odwlekać przystąpienia naszego kraju do tej organizacji (37%). Tylko co dziesiąty ankietowany akceptuje bardziej kompromisową postawę w negocjacjach, o ile zapewni to szybkie przystąpienie naszego kraju do Unii Europejskiej, a zatem przedkłada szybki termin uzyskania członkostwa nad warunki, na jakich ono nastąpi.

Idea integracji ciągle jest atrakcyjna dla większości polskiego społeczeństwa. Obecne poparcie dla członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej, choć niższe niż w latach ubiegłych, należy uznać za wciąż wysokie. Aprobata samej idei integracji nie oznacza braku wątpliwości i obaw z nią związanych, przeciwnie - można raczej mówić o ich narastaniu. Postęp negocjacji, w trakcie których konfrontowani jesteśmy z wymogami i oczekiwaniami Unii, sprzyja niepewności, czy potrafimy im sprostać. Wyniki sondażu pokazują, że rosną także obawy o konkurencyjność polskiej gospodarki. Nasilenie się niepokoju w tej kwestii wiązać należy, jak się wydaje, ze wzrostem w ostatnich latach deficytu w handlu zagranicznym, w tym również - mimo przywilejów w dostępie do rynku unijnego - z krajami UE, które są naszym najważniejszym partnerem handlowym. Zdaniem większości badanych priorytetem jest zatem raczej wzmocnienie gospodarki przed wejściem do Unii i wynegocjowanie możliwie najbardziej korzystnych warunków integracji niż jej szybki termin.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):
1 - za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej; 2 - przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	26	15	1088
Płeć				
Mężczyźni	58	32	10	515
Kobiety	61	21	19	573
Wiek				
18-24 lat	73	19	8	156
25-34	62	27	11	191
35-44	57	31	12	222
45-54	59	25	16	200
55-64	57	26	17	139
65 lat i więcej	51	24	25	180
Miejsce zamieszkania				
Wies	51	34	15	401
Miasto do 20 tys.	61	24	15	128
20 - 100 tys.	67	17	15	213
101 - 500 tys.	62	24	14	209
501 tys.i więcej mieszk.	65	21	14	136
Wykształcenie				
Podstawowe	47	30	23	308
Zasadnicze zawodowe	56	29	15	250
Średnie	68	22	10	415
Wyższe	72	21	7	115
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	73	17	10	91
Prac.umysł.niż.szczębla	57	31	12	119
Pracownicy fiz.- umysł.	64	30	6	62
Robotnicy wykwalifikowani	57	28	16	102
Robotnicy niewykwalifik.	62	18	20	35
Rolnicy	34	58	8	70
Pracujący na własny rach.	78	17	5	57
Bierni zawodowo				
Renciści	45	32	24	123
Emeryci	59	19	22	215
Uczniowie i studenci	74	22	5	63
Bezrobotni	60	26	14	90
Gospodynie domowe i inni	70	15	16	60
Pracuje w:				
inst. państw.,publicznej	60	26	14	206
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	64	24	12	107
sekt. pryw. poza rolnict.	65	24	12	177
prywatnym gosp. rolnym	35	57	8	82
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	53	30	17	150
276 - 399	56	30	14	126
400 - 549	57	24	19	250
550 - 799	61	25	14	181
Powyżej 799 zł	73	17	10	152
Ocena własnych war. mater.				
Złe	46	35	19	328
Średnie	59	25	16	494
Dobre	76	17	7	266
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	27	10	64
Raz w tygodniu	59	26	15	568
1-2 razy w miesiącu	57	26	18	182
Kilka razy w roku	57	30	13	183
W ogóle nie uczestniczy	71	18	11	90
Poglądy polityczne				
Lewica	57	33	10	254
Centrum	61	29	10	320
Prawica	72	19	9	289
Trudno powiedzieć	45	22	33	222

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - Polska powinna najpierw naprawić, zmodernizować gospodarkę, a dopiero potem starać się o przyjęcie do Unii Europejskiej; 2 - Polska powinna starać się jak najszybciej wejść do Unii Europejskiej, ponieważ członkostwo w Unii przyspieszy naprawę, modernizację gospodarki Polski

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	62	27	11	1088
Płeć				
Mężczyźni	60	30	10	515
Kobiety	63	25	12	573
Wiek				
18-24 lat	67	30	3	156
25-34	64	31	5	191
35-44	62	30	8	222
45-54	59	32	10	200
55-64	64	21	15	139
65 lat i więcej	55	19	26	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	22	13	401
Miasto do 20 tys.	61	27	12	128
20 - 100 tys.	59	30	11	213
101 - 500 tys.	64	30	6	209
501 tys. i więcej mieszk.	51	37	12	136
Wykształcenie				
Podstawowe	61	17	22	308
Zasadnicze zawodowe	70	22	8	250
Średnie	59	34	7	415
Wyższe	52	42	6	115
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	48	46	6	91
Prac. umysł. niż. szczebla	62	33	5	119
Pracownicy fiz.-umysł.	72	26	2	62
Robotnicy wykwalifikowani	69	20	11	102
Robotnicy niewykwalifik.	58	24	18	35
Rolnicy	75	17	8	70
Pracujący na własny rach.	50	43	7	57
Bierni zawodowo				
Renciści	57	20	23	123
Emeryci	58	24	18	215
Uczniowie i studenci	68	31	1	63
Bezrobotni	65	27	9	90
Gospodynie domowe i inni	68	26	6	60
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	62	33	5	206
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	60	31	9	107
sekt. pryw. poza rolnict.	61	30	9	177
prywatnym gosp. rolnym	73	18	9	82
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	72	20	8	150
276 - 399	63	22	15	126
400 - 549	65	24	11	250
550 - 799	54	33	13	181
Powyżej 799 zł	55	38	7	152
Ocena własnych war. mater.				
Złe	68	19	12	328
Średnie	61	27	12	494
Dobre	54	39	7	266
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	28	7	64
Raz w tygodniu	63	25	12	568
1-2 razy w miesiącu	55	30	15	182
Kilka razy w roku	63	29	8	183
W ogóle nie uczestniczy	60	34	6	90
Poglądy polityczne				
Lewica	64	27	8	254
Centrum	64	28	8	320
Prawica	62	34	4	289
Trudno powiedzieć	54	18	28	222

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia dotychczasowe stosunki między Polską a Unią Europejską?
Komu przynoszą one więcej korzyści? 1 - Państwom Unii Europejskiej;
2 - Polsce; 3 - Jednakowo - Polsce i UE

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	8	27	17	1087
Płeć					
Mężczyźni	51	8	28	14	515
Kobiety	44	9	26	21	572
Wiek					
18-24 lat	33	21	36	11	155
25-34	53	11	24	11	191
35-44	52	7	28	12	222
45-54	46	7	27	20	200
55-64	52	3	23	22	139
65 lat i więcej	45	2	23	30	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	50	5	23	22	401
Miasto do 20 tys.	53	6	29	12	128
20 - 100 tys.	48	8	29	15	213
101 - 500 tys.	44	15	29	12	208
501 tys.i więcej mieszk.	38	11	32	20	136
Wykształcenie					
Podstawowe	49	4	19	28	308
Zasadnicze zawodowe	50	4	28	18	250
Średnie	48	13	29	11	415
Wyższe	36	13	41	11	115
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	35	10	41	14	91
Prac.umysł.niż.szczebła	55	13	21	11	119
Pracownicy fiz.-umysł.	59	13	26	2	62
Robotnicy wykwalifikowani	52	8	24	17	102
Robotnicy niewykwalifik.	45	5	14	36	35
Rolnicy	63	2	24	11	70
Pracujący na własny rach.	40	18	33	9	57
Bierni zawodowo					
Renciści	40	2	27	31	123
Emeryci	49	3	23	24	215
Uczniowie i studenci	27	26	38	8	63
Bezrobotni	52	4	28	16	90
Gospodynie domowe i inni	42	12	28	18	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	48	10	29	13	206
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	51	9	28	12	107
sekt. pryw. poza rolnict.	48	12	25	14	177
prywatnym gosp. rolnym	63	2	23	11	82
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	52	5	23	20	150
276 - 399	52	9	19	20	126
400 - 549	49	8	26	17	250
550 - 799	46	6	30	18	181
Powyżej 799 zł	42	11	35	12	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	52	3	25	20	328
Średnie	49	6	25	20	494
Dobre	38	19	33	11	266
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	5	34	21	64
Raz w tygodniu	47	8	28	17	568
1-2 razy w miesiącu	52	5	24	19	182
Kilka razy w roku	49	9	27	14	182
W ogóle nie uczestniczy	41	19	23	17	90
Poglądy polityczne					
Lewica	59	6	22	13	254
Centrum	52	10	26	12	320
Prawica	39	13	38	11	289
Trudno powiedzieć	39	3	20	37	222

Tabela 4. W listopadzie '98 rozpoczęły się właściwe negocjacje w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Czy, Pana(i) zdaniem, strona polska powinna:
 1 - negocjować twardo i stanowczo, nawet jeśli miałyby to opóźnić wejście Polski do Unii Europejskiej; 2 - negocjować twardo i stanowczo, ale tak, żeby nie opóźniać wejścia Polski do Unii Europejskiej; 3 - gdy będzie potrzeba, iść na kompromis, tak żeby Polska jak najszybciej weszła do Unii Europejskiej (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	37	10	15	1087
Płeć					
Mężczyźni	38	37	11	13	515
Kobiety	37	36	10	17	572
Wiek					
18-24 lat	37	46	8	9	155
25-34	41	37	14	8	191
35-44	29	49	9	14	222
45-54	41	32	17	9	200
55-64	41	32	6	21	139
65 lat i więcej	40	23	7	30	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	44	32	7	18	401
Miasto do 20 tys.	37	39	13	10	128
20 - 100 tys.	33	44	12	11	213
101 - 500 tys.	36	36	11	16	208
501 tys. i więcej mieszk.	31	38	15	16	136
Wykształcenie					
Podstawowe	39	29	5	27	308
Zasadnicze zawodowe	40	37	11	12	250
Średnie	36	41	14	9	415
Wyższe	35	42	12	11	115
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	33	40	15	12	91
Prac.umysł.niż.szczebła	40	39	13	7	119
Pracownicy fiz.- umysł.	41	39	14	6	62
Robotnicy wykwalifikowani	37	41	9	13	102
Robotnicy niewykwalifik.	32	33	15	19	35
Rolnicy	53	27	10	10	70
Pracujący na własny rach.	31	46	12	11	57
Bierni zawodowo					
Renciści	35	28	9	27	123
Emeryci	42	30	7	21	215
Uczniowie i studenci	43	48	3	6	63
Bezrobotni	33	42	8	16	90
Gospodynie domowe i inni	24	46	15	15	60
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	36	38	13	12	206
spółce właścicielei	37	45	8	10	107
prywatnych i państwa	40	38	13	9	177
sekt. pryw. poza rolnict.	37	38	13	9	177
prywatnym gosp. rolnym	56	24	9	11	82
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	34	38	10	17	150
276 - 399	42	30	9	19	126
400 - 549	39	38	9	14	250
550 - 799	40	35	8	17	181
Powyżej 799 zł	35	40	16	10	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	44	29	8	19	328
Średnie	36	39	9	16	494
Dobre	33	43	15	8	266
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	35	17	17	64
Raz w tygodniu	40	35	10	15	568
1-2 razy w miesiącu	38	36	8	17	182
Kilka razy w roku	33	42	12	13	182
W ogóle nie uczestniczy	38	41	9	12	90
Poglądy polityczne					
Lewica	44	36	9	11	254
Centrum	36	42	10	11	320
Prawica	39	41	14	7	289
Trudno powiedzieć	32	25	7	36	222